

Spirit of Bosnia / Duh Bosne

An International, Interdisciplinary, Bilingual, Online Journal
Međunarodni, interdisciplinarni, dvojezični, online časopis

Moj Poslednji Radni Dan

Aisa Softi?

Bio je to decembar 1992 godine, poslednji radni dan prije zimskog ferja. Ja sam ušla u školu gdje sam radiala kao učiteljica i direktorica 15 godina ne misleći ni o ņemu osim o tom danu, mojim učenicima i lekciji koju ih trebam učiti. Murisa, radnica na održavanju istočne i moja draga prijateljica, odjednom je promjenula moje raspoloženje. Njen zabrinut izgled i strah rekao mi je da će današnji dan biti drugačiji od poslednjih dana koje sam imala. Sledeci ih desetak minuta rekla su mi da će sva moja sutra biti isto tako drugačija.

“Aisa, hajmo na sprat. Imam da ti kažem važne novosti,” Murisa je šaputala. Ja sam išla za njom, ona je žurila uz stepenice na drugi sprat, prošla biblioteku i zaustavila se uz prozor gledajući dole u maglovit školski vrt.

“Slušaj me pažljivo,” reče ona. “Danas je tvoj, Belkisin, Mirsadin, Hikmetin i moj poslednji radni dan. Jutros je direktor Branko Lazarević napisao u zbornici ņenicu: ‘Svako ko nema muža, sina, ili brata u srpskoj voksci, ne može više raditi u školi.’

“Ali, ja znam nešto još gore od toga,” ona reče i dodje blizu mene šapčujući.

“Kad sam donijela kafe u zbornicu, ūula sam grupu učitelja spominju tvoje ime. Ja sam malo pričekala, pravila sam se da istim stolove, da vidim mogu li odgovetnuti što se dogadja. Gospodin Miloš Smolić, nastavnik odbrane i zaštite, je pitao što ti radiš u ovoj školi. On je rekao ako te niko ne istjera is škole on će to uraditi puškom. Jeste, rekao je njegovom puškom. Ja sam to ūula mojim ušima.” Murisa je držala šolju njenim nervoznim rukama i pinula gutljaj u aja; njene oči su govorile da je strah vladao njom. Ona popi nekoliko gutljaja, pažljivo pogleda i posluša sve zvukove oko nas i sačeka da odgovorim.

Zanijemila sam u šoku.

“Ja se plašim za tebe,” nastavi Murisa. “Ti živiš sa tvojim sinom tinedjerom i starom svekrvom. Ti nemaš nikakvu zaštitu, nikakav snažan izvor da se osloniš.”

“Hvala ti Murisa, ali ne brini se za mene. Ja će u biti uredu.” Moje riječi su se mijesale sa zvukom Murisinih koraka kada je ona silazila. Nisam mogla da se pomaknem. Tišina je bila oko mene i ja sam se molila:

“Dragi Bože, zašto se sve ovo meni dogadja? Je li moje cijelo putovanje Tvoj test ili Tvoja kazna? Ako je ovo Tvoj test, molim Te, vodi me da to položim i zaradim Tvoje zadovoljstvo. Ako je ovo

Tvoja kazna, pokaži mi šta sam uradila loše. Pomozi mi da nadjem na?in da to popravim. Da li Ti ?ujes moje molitve? Ja se patim na ovom svijetu. Šta c?u raditi bez posla? Kako c?e živjeti moj sin, moja svekra i ja bez novca? Dragi Bože, uslišaj moje molitve, pomozi mi d anadjem pravi put i pomozi nam da preživimo. Amin.

Ustala sam i pošla polako prema zbornici. Ruke su mi odjednom bile hladne kao led. Držala sam moju tašnu ?vrsto da sakrijem njihovo drhtanje. Ušla sam u zbornicu, pozdravila i sjela na moje uobi?ajeno mjesto blizu vrata. Zbornica je bila puna, jeziva tisana; moje kolege su skretale njihove poglede neželeci da sretnu moj.

Plaše li se oni mene ili njihove savjesti? pitala sam se. Jesu li oni iznenada “otkrili moje grijehe” I napravili štit da se iza njega sakriju? Šta se sada promijenilo? Mi smo radili zajedno 15 godina. Je li grijeh biti Musliman? Zar oni ne znaju moj karakter? Šta su oni našli pogrešno? Gdje su moji prijatelji? Kako oni mogu opravdati svoje postupke? Kuda sve ovo ide?

Zvono je prekinulo tišinu. U?itelji su otišli iz zbornice. Ja sam podigla glavu u praznoj sobi, zgrabila dnevnik I pošla prema oglasnoj plo?i. Re?enica o kojoj me Murisa obavijestila je bila tu. Iako sam znala svaku rije?, pro?itala sam ih ponovo. Gledajuc?i u rije?i, osjec?ala sam kako napetost raste u meni. Sjela sam željelec?i da ne obrac?am pažnju na re?enicu kao da je to loš san, ali rije?i ‘ne može više raditi u ovoj školi’ su svijetlile u mom mozgu.

Istina je, mislila sam. Danas je moj zadnji radni dan. Šta da radim? Mogu li sada ic?i kuc?i? Trebam li ic?i u razred i u?iti moje u?enike? Mogu li ih ja danas u?iti? Je li moj glas dovoljno jak? Radi li moj mozak? Je li direktor još u školi? Trebam li s njim razgovarati? Ima li iko da mi pomogne. Iko?

Skupila sam snagu, ustala i pošla prema u?ionici. Otkucaji mog srca su uz nemiravali školsu tišinu. U?enici su bili neobi?no mirni kada sam ušla u u?ionicu. Drhtavim rukama sam napisala naslov na talbi. Gledala sam u naslov što sam napisala ali re?enica iz zbornice je okupirala moje misli. Pogledala sam u moje u?enike nadajuc?i se da c?e možda njihova fina energija inspirisati me i dati mi snagu da ih predvodim kako sam to radial svih 23 godina moje u?iteljske prakse. Prvi put nisam mogla da progovorim. Svi 25 pari o?iju zbuljeno su me gledale. Ja volim te o?i, ali ne mogu da izdržim njihov zbuljen pogled. Okrenula sam se prema tabli da se skoncentrišem na naslov i trepnula sam nekoliko puta moje nabuhlim o?ima da zaustavim suze. Okrenula se prema u?enicima punovo, otvorila usta, ali suze su bila brže od mojih rijeci. Vulkan tuge je eruptirao i ja nisam mogla zaustaviti buicu vrelih suza. Pokrila sam lice rukama, otvorila vrata razreda i izletila na hodnik. Sjela sam na klupu ispod u?enickih kaputa, podbo?ila glavu rukama i jecala nekontrolisano. Dva u?enika su došla i sjela sa moje obe strane. Jedan od njih je rekao nježno,

“Gospodjo Softic?, šta se dogodilo? Kako mi možemo pomoci?”

“Danas je moj zadnji radni dan. Ja nisam željela da to podijelim sa vama, žao mi je ja nisam mogla da sebe kontrolišem. Ja c?u uskoro doc?i u razred,” ja sam rekla želeci da smirim glas.

“Mi želimo pomoc?i. Šta mi trebamo raditi?” upita drugi u?enik.

“Mnogo vam hvala, ali vi mi ne možete pomoc?i. Vaša podrška i razumijevanje pomaže me dovoljno,” ja sam rekla i gledala njihove tužne o?i. Ustala sam, obrisala lice i ušla u u?ionicu.

“Oprostite mi, ja sam pokušala da ne pokažem svoja osjec?anje, ali danas je to vrlo teško za mene.

Ja volim biti u?iteljica, volim vas moje u?enike i volim ovu školi,” ja sam rekla i moj glas je drhtao ponovo. O?i su mi se napunile suzama. Pri?ekala sam minutu, objasnila re?enicu iz zbornice i njeni zna?enje za moj život. Odjednom razred se pretvorio u veloku košnicu. Nekoliko u?enika je podiglo ruke.

“Gospodjo Softic?, mi možemo protestirati ispred vojne zgrade,” rece Babic?.

“Mi c?emo protestovati ispred škole. Nec?emo se vratiti u školu bez vas, gospodjo Softic?,” re?e Nikolic?.

“Hoc?em, hoc?emo!” cijeli razred je odjekivao.

“Hvala vam, ali ja ne želim nikakve proteste. Ja želim da vi nastavite vaše obrazovanje. Skupljanje korisnog znanja je vaš glavni zadatak. Znanje je bogatstvo koje niko vam ne može uzeti. Vi završavate srednju školu i ispred vas su prijemni ispit za upis na fakultet .Ja vam želim uspjeh u li?nom i profesionalnom životu,” ja sam rekla iz dna mog srca i zadnji put zatvorila vrata u?ionice u Bosni

Napolju, nekoliko metara od škole, hiljade bosanskih izbjeglica se motalo na mostu ”Brarstvo i Jedinstvo koji je spajao Bosnu i Hrvatsku, u ogromnoj liniji stvarajuć?i najvec?u i najružniju zmiju na svijetu. Stariji ljudi su stajali na obali rijeke sa bosanske strane , mahali drhtavim i izboranim rukama i zvali njihove unuke, ”Hassane, Huseine, Fatima, Amra, Leila, Saide, Yusufe, Ibrahime...nemoj te zaboraviti nanu, nemoj te zaboraviti dedu, nemoj te zaboraviti Bosnu. Vjetar je gušio njihove rije?i i zamotavao ih u rije?ne talase.

© 2012 Aisa Softi?

The preceding text is copyright of the author and/or translator and is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.